MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

---

VAJDA, László
Beiträge zur Anthropologie und Ethnologie / Megjegyzések az antropológiához és az etnológiához
***Eredeti közlés /Original publication***:
*Ethnographia*, 1956, 57. évf., 2. szám, 203–205. old.
***Elektronikus újraközlés/Electronic republication***:
AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.480
***Dátum/Date:*** 2016. november / November 16.
***filename***: vajda_1956§recStruck
***Az elektronikus újraközlést előkészítette***
***/The electronic republication prepared by:***
B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd
***Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document***
VAJDA, László: Beiträge zur Anthropologie und Ethnologie / Megjegyzések az antropológiához és az etnológiához, *AHU MATT*, 2016, **pp. 1–5. old.**, No. 000.002.480, http://afrikatudastar.hu
***Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:***
Közkönyvtárakban / In public libraries
***Kulcsszavak/Key words***
Magyar Afrika-kutatás, könyvismertetés (Beiträge zur Anthropologie und Ethnologie, 1953)
African studies in Hungary, book review (Beiträge zur Anthropologie und Ethnologie, 1953)

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages
* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration
* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

# BEITRÄGE ZUR ANTHROPOLOGIE UND ETHNOLOGIE

Beiträge zur Anthropologie und Ethnologie. Bernhard Struck zum 65. Geburtstage am 28. August 1953 gewidmet von Schülern und Freunden, 1953, Jena, Friedrich – Schiller-Universität, 185 Seiten (Wissenschaftliche Zeitschrift der Friedrich – Schiller-Universität, Jahrgang 1953/1954, mathematisch-naturwissenschaftliche Reihe, Heft 1.)

VAJDA, László

*Ethnographia*, 1956, 57. évf., 2. szám, 203–205. old.

A kéziratként megjelent füzetet Bernhard Struck professzor jubileumára szánták megemlékezésül a szerzők és a jénai egyetem. A nagyérdemű jubilánst sokoldalú munkássága az egyetemes néprajzon (főleg az afrikanisztikán) kívül egész sor tudománnyal: a nyelvészettel, antropológiával, nyelvészettel stb. is bensőséges kapcsolatba hozta. Kifejeződik ez a tiszteletére kiadott emlékkötet tartalmában is: az alább röviden ismertetendő néprajzi tanulmányokon és J. Bescherer tudománytörténeti megemlékezésén kívül egy szorosabban régészeti, egy nyelvtudományi és öt embertani dolgozatot is tartalmaz, szintén B. Struck tanítványainak és tisztelőinek tollából. De az általunk néprajzi tárgyúnak minősített munkák is jellegzetesen a mester komplex érdeklődésének hatását tükrözik, mert anyagukban, módszerükben és a problémalátás módjában túllátnak a szorosabban vett néprajztudomány szakmai határain.

J. Bescherer, a jénai egyetem embertani és néprajzi intézetének történetét vázolja 1936-tól (amikor Struck a tanszéket elfoglalta) 1953-ig. Időrendi áttekintésben mutatja be az intézet helyiségeit, könyvtárát, gyűjteményeit, személyzetét és az ott folytatott munkát. Élvezetesen megírt tanulmánya adós marad a jénai intézet jelentőségének, a német tudományosságon belül játszott szerepének felmérésével, viszont pél-

damutató abban a tekintetben, hogy az intézet belső életének tényszerűen nehezen részletezhető, viszont mégis mindennél fontosabb atmoszféráját, hangulatát sikerül érzékeltetnie.

D. Drost, az intézet jelenlegi asszisztense az afrikai kerámia készülő monográfiájának egy részletét: a többcsövű edények összehasonlító–történeti vizsgálatának eredményeit teszi közzé. A régészeti és néprajzi anyagot lehető teljességgel feltáró dolgozat nagy erőssége, hogy elmélyült, konkrét anyagon nyugvó elemzését nyújtja a Mediterráneummal való történeti kapcsolatoknak. A többcsövű kultusz-edények kelet-afrikai elterjedési képe az ún. rhodesiai kultúra északi (mediterrán? közép-keleti?) eredetének fontos bizonyítéka.

K. Günther a Húsvét-szigeti monumentális kőszobrok tipológiájával és kronológiájával foglalkozik. Bár a Húsvét-sziget kultúrtörténetének óriási irodalma van már, a szerző aprólékos forrás-elemzései mégis hézagpótlók. Kutatásainak egyik világos eredménye az a megállapítás, hogy a sziget kultúrájának bizonyos sajátságai kronológiai fáziseltolódásokat mutatnak: pl. a madárkultusz és az »írásos« táblák egészen 1860-ig élő jelenségek voltak, a nagy kőszobrok állításának gyakorlata viszont legkésőbb 1774 körül megszűnt. A szerző ebből – különös módon – nem a sziget kultúrájának etnikai rétegzettségére következtet (amelynek pedig más tények alapján már többször támadtak szószólói), hanem feltételezi, hogy a monumentális kőplasztika csupán mellékes jelentőségű, mulandó divat-jelensége volt a Húsvét-sziget művelődésének.

O. Köhler, a jeles fiatal afrikanista a »nilota«-fogalom fejlődését ismerteti a nyelvtudományban, az embertanban és a néprajzban. Dolgozatának hasznát csak az tudja felmérni, aki maga is megkísérelt már utat törni a nilota-kérdés dzsungelében. Köhler nagy hálára kötelezte fáradságos munkájával a kérdés kutatóit; a tanulmány fogyatékosságának tartjuk azonban, hogy a »keleti hamita«-kérdést elnagyoltan vázolja,s nem foglal határozottan állást az afrikanisztika egyik legégetőbb kérdésében, – abban, hogy a kelet-afrikai kultúrák képének ún. nomád komponensét, ill. az államalakulatok létrejöttét mily mértékben tulajdonítja a »keleti hamitaknak«, és mily mértékben a nilotáknak. W. Köhler vázlatos összefoglalását nyújtja a menstruáció, a fizikai szerelem, a terhesség, a születés és (csak igen bizonytalanul dokumentálható) couvade jelenségeire vonatkozó afrikai adatoknak. Sajnos, a felsorolt jelenségeket tárgyaló leírások az irodalomban annyira fogyatékosak, hogy történeti következtetésekre alig adnak módot.

F. Koerner egy 16. századi adójegyzék alapján a jénai szőlőművelés múltját vizsgálja. Megállapítja, hogy a szőlőterületek fekvését nem csupán természeti-földrajzi körülmények (klíma, talajviszonyok stb.) szabták meg, hanem történeti (elsősorban kereskedelmi) tényezők is döntően közrejátszottak térbeli eloszlástik kialakulásában.

K. Schlosser, aki már ismételten foglalkozott az afrikai népek recens vallási mozgalmaival, ez alkalommal a queenstowni »izraelitak« (egy magát Enochnak nevező bennszülött próféta által alapított néger szekta) életével, különösen pedig húsvéti ünnepével ismertet meg. A kis létszámú szekta tanai és rítusai három évtized leforgása alatt láthatóan nagy változáson mentek keresztül.

D. Westermann saját gyűjtésű, történeti tárgyú szövegek alapján az Aranypart és Dahome(y) közötti 17–18. sz.-i történeti kapcsolatokkal foglalkozik. Dolgozata e fontos nyugat-afrikai államok politikai történetének számos felderítetlen részletét teszi világossá.

S. Westphal-Hellbusch a totemizmus formáinak és funkcióinak revízióját nyújtja. A kitűnő szerző e munkájában is a Thurnwald-iskola öntudatos követőjének bizonyul. Fontos megállapításokban gazdag dolgozatának érdembeli tárgyalására (bizonyos nézeteinek kritikájával együtt) más alkalommal bővebben kívánunk kitérni.

H. Bellmann a természeti népek desztillációs eljárásainak technológiai és földrajzi áttekintését nyújtja. Benyomásunk szerint a szerzőnek nem sikerült a technikatörténet szempontjait szervesen összekapcsolnia a néprajzi–kultúrtörténeti szemlélettel.

A gazdag tartalmú kötet, melynek csak szorosabban néprajzi tárgyú tanulmányait soroltuk fel, ha szűk keretek között is, de méltóképpen fejezi ki azt az osztatlan tiszteletet, amely az érdemes mestert, Bernhard Struck professzort övezi nemcsak személyes munkatársai és tanítványai, hanem az általa oly eredményesen művelt tudományterületek minden munkása részéről.